

شهاب هنر مشهد

نگاهی به کارنامه زنده یاد شهاب ملت خواه به مناسبت دومین سالگرد درگذشت او

سید جواد اشکذری	
	
یادمان	
شهاب ملت خواه از چهره های تأثیرگذار هنر خراسان در چند دهه اخیر محسوب می شود. این هنرمند فقید علاوه بر هنرنامه‌یی اش بر پرده های سینما و قاب تلویزیون و روی صحنه تئاتر، در زمینه های نقاشی و ادبیات نیز حرف های بسیاری برای گفتن داشته است. او در اولین روز از دومین ماه	

«شب حورا» و حواشی اش

زنده یاد ملت خواه هرچند در چند زمینه هنری به صورت حرفه‌ای فعالیت می کرد، اما اهالی فرهنگ‌و هنر او را به عنوان سینماگر می شناختند. فیلم های کوتاه و بلند «طلای پارس»، «شب حورا»، «مسیر مکرر»، «آتا»، «زیرآتش»، «دیوار» و مستندهای «صدای تیر»، «نوا» به عنوان نویسنده و کارگردان در کارنامه سینمایی او به ثبت رسیده است.
امادبون شک فیلم «شب حورا» مهم ترین اثر سینمایی استاد است که در سال ۱۳۸۶ در تهران تولید و در سال ۸۸در سینماهای کشور اکران شد. داستان این فیلم که در آن فاطمه گودرزی، حدیث فولادوند، محمدعلی زند و مجید مشیری به ایفای نقش پرداختند، به داستان همسر شهیدی می پردازد که پس از بیست سال، به دنبال پیدا کردن جنازه همسرش است. در سال ۱۴۰۰ سریال «حورا» به کارگردانی رضا کمالی با بازی فاطمه گودرزی از شبکه سوم سیما پخش شد که با انتقاد و اعتراض ملت خواه روبه رو شد. او در گفت وگویی بیان کرد: «متأسفانه هم در اکران عمومی و هم در پخش «شب حورا» در نمایش خانگی کم کاری شد و پخش آن به دلایل تنگ نظران‌ه و رفتارهای خارج از عرف به تلویزیون ارائه شد و ناگهان سریالی با نام اثر من و با بازی فاطمه گودرزی در بوق تبلیغات تلویزیونی قرار گرفت و افرادی به خودشان اجازه دادند با همین نام و همان بازیگر اثری را بسازند. من اگر با اسم خاصی چون «کرخه تا راین» با حضور همان بازیگران فیلم ابراهیم حاتمی کیا، اثری به نام خودم بسازم، با من چه معامله‌ای خواهد شد؟!»

همکاری با دو فیلم ساز مطرح مشهدی

ملت خواه پیش از یک دهه – از سال ۱۳۷۲ تا سال ۱۳۸۲- مؤسس، مدیرعامل و مدرس اولین انجمن فیلم نامه نویسان در ایران و انجمن فیلم نامه نویسان خراسان بود و منشأ خدماتی در این عرصه برای جوانان علاقه مند شد. این هنرمند که قبل از انقلاب اسلامی با مرحوم امیر قویدل در تئاتر مشهد آشنا شد، دوستی و همکاری شان به سینما و بعد از انقلاب اسلامی کشید و همکاری شان در چند مجموعه تلویزیونی نمود پیدا کرد. ملت خواه سال ۱۳۸۳ «روح مهربان» را نوشت که قویدل، آن را یک سال بعد مقابل دوربین برد. او همچنین بازنویسی سریال «فرستاده» به کارگردانی جواد شمدقردی و نیز نویسندگی فیلم نامه سریال های «غروب در نیمروز»، «دریای نور»، «سنگ سیاه»، «خوشبید اردهال»، «سی و سه روز» (عروس لیثانی) را برعهده داشته است. فیلم نامه پویانمایی ایرانی «دست های کوچک، قلب های بزرگ» با کارگردانی میترا عبدی یکی از فیلم نامه های مهمی بود که ملت خواه به همراه جواد شمدقردی نوشت. شمدقردی با انتشار پستی دیگر به مناسبت ۱۲ تیرماه روز حمله ددمنشان ناو آمریکایی به هواپیمای مسافربری جمهوری اسلامی ایران در اینستاگرامش نوشت: «پویانمایی» دست های کوچک، قلب های بزرگ» با موضوع سرنگونی هواپیمای ایرانی ایرانی با موشک های ناو جنگی آمریکا (هینسنس) سال ۱۳۶۷ نوشته شد که متأسفانه در فرایند تولید تحریف هایی شکل گرفت که نزد مخاطب کودک و نوجوان نقش شیطانی آمریکا را تقلیل دهد! با این حال باز هم ساخت یک پویانمایی با هدف ثبت این جنایت بشری آمریکا در سیما غنیمت بود. این کار به صورت سریال و در سال ۸۱ نوشته شد که به دلیل همین رفتار گروه تولید پویانمایی، ادامه آن ساخته نشد.

انتشار ۱۸ کتاب ادبی

زنده یاد ملت خواه در زمینه های مختلف نوشتاری چون شعر و داستان دستی بر آتش داشت. از این هنرمند فقید هجده کتاب در این زمینه ها به یادگار مانده است. از او در زمینه شعر، دو جلد از «غزلنامه تابران» منتشر شده است که بسیاری از غزل های این کتاب ها در فضای مجازی باز نشر شده است. از مهم ترین غزل های استاد می توان به غزل «هنر» نام برد:
به عالمان هنر گو که عاشقان هنر/ مبادشان که بمیرند بی نشان هنر/ هر آن که آمد و سر داد در برابر دوست/ شود همراه نشانی زمهد و کان هنر
«مثنوی نامه تابران» از دیگر آثار این شاعر است. از ملت خواه در زمینه شعرنو دو مجموعه با عنوان های «جوهر آبی» و «پندارهای سپید» به چاپ رسیده است. از او در عرصه ادبیات داستانی نیز آثار مختلفی منتشر شده است که می توان به مجموعه داستان های «خواهر زمین»، «آبتیا و فرشته باران»، «شهد و شرنگ»، «چشمه گلاب» و «پسر هاجر» و «دختر همسایه» اشاره کرد. «دریای نوا»، «سلطان اردهال»، «نور و نمایش»، «فریاد خون حبیب»، «پروانه ها و عروج حکیم توس» از دیگر کتاب های اوست که به یادگار مانده است. این نویسنده فقید نتوانست کتاب ادبی «الهام عروس کلام» که بخش کوچکی از کتاب «مجمع جزایر سگال» است، در زمان حیات خود به چاپ برساند. همچنین ویراستاری و نمونه خوانی بیش از صد کتاب ادبی، هنری، فلسفی، عرفانی، زبان شناسی و... از دیگر فعالیت های استاد محسوب می شود.

سال ۱۳۳۱ در کوچه آب میرزا واقع در بالا خیابان (چهارراه شهدا) مشهد به دنیا آمد. اسمش را در شناسنامه اصغر گذاشتند. اما از همان کودکی خانواده و دوستانش او را به نام مسعود صدا زدند. با ورودش به عالم هنر تخلص شهاب را برای فعالیت های ادبی و هنری اش انتخاب کرد. مادرش خیاط و بافنده بود و پدرش در نزدیکی حرم در میدان طبرسی، قنادی داشت. شهاب از ۱۰ سالگی در کنار تحصیل، در قنادی «شکوفه»، پدرش کار می کرد. هرچند پدر علاقه داشت که شهاب شغل او را ادامه

هنر شهاب ملت خواه

دهد، اما شهاب عاشق معلمی بود و علاقه داشت در مسیر هنر و ادبیات قدم بردارد. او در سال ۱۴۰۰ پس از چند روز بستری بودن در بیمارستان قائم مشهد به دلیل ابتلا به بیماری کرونا در سن ۶۹سالگی درگذشت و در قطعه هنرمندان بهشت رضا^(ع) به خاک سپرده شد. به مناسبت دومین سالگرد درگذشت زنده یاد ملت خواه، یادی و نگاهی داشتیم به بخش کوچکی از فعالیت های ارزنده این هنرمند فقید مشهد.

تأثیرگذار در تئاتر دانش آموزی

زنده یاد ملت خواه از بزرگ ترین هنرمندان تأثیرگذار تئاتر دانش آموزی است. او علاوه بر شغل معلمی، در عرصه تئاتر دانش آموزی فعالیت های زیادی کرد. او مسئولیت امور هنری و امور تربیتی خراسان و وزارت آموزش و پرورش در تهران را در سال های ۱۳۵۸ تا ۱۳۶۵ برعهده داشت. گروه تئاتر امور تربیتی آموزش و پرورش از گروه های فعال سال های اولیه انقلاب اسلامی بود که توسط ملت خواه به همراه عده ای از فرهنگیان هنرمند چون جواد ابوالفضلی، محمد مهاجر، حمید قلعه ای، قبادی، حقیقت، علی اصغر مذهب یوسفی و حسین اکبری تشکیل شد و با شناسایی و آموزش دانش آموزان علاقه مند توانست هنرمندان خوبی را تربیت و به جامعه هنری معرفی کند. محمد مهاجر از دوستان و همکاران ملت خواه درباره نحوه آشنایی خود با این هنرمند گفت: «اولین انقلاب اسلامی در اداره کل آموزش و پرورش خراسان شاغل بودم که با شهاب ملت خواه آشنا شدم. این مرحوم در دوره های آموزشی تئاتر کودک در مدارس نیز فعالیت های بسیاری داشت. با او در چند نمایش همکاری داشتم. در نمایش «فریاد خون حبیب» به عنوان طراح گریم حضور داشتم و نمایشنامه «راه» به نویسندگی او را کارگردانی کردم.» او ملت خواه را مردی بسیار ژتوف، مهربان، خوش قلب و متدین خواند و درباره خاطراتش با او در دوران جنگ تحمیلی گفت: «در سال ۱۳۶۰ در جریان عملیات فتح المبین، یک گروه ۲۸ نفره بازیگر که همه از مهربان پرورشی و تئاتر بودند به سرپرستی شهاب ملت خواه به عنوان نیروی پشتیبانی به جبهه ها رفتند و حدود چهار روز آنجا بودند و برای رزمندگان برنامه اجرا کردند.»

حرکت به سمت تئاتر انقلابی

هرچند نام ملت خواه با سینما گره خورده، اما او بیش از دو دهه در زمینه های مختلف هنرهای نمایشی، فعالیت های بی شماری داشته است. او در عمر گران بهایش، نویسندگی بیش از ۲۵۰ نمایشنامه رادیویی برای استان و تولید ۲۰ نمایش تئاتر در کارنامه خود دارد، اما نمایش «طاموره» از مهم ترین و جریان سازترین آثار او و تاریخ تئاتر مشهد است. روایت های مکتوب و شفاهی درباره اولین تئاتر دینی مشهد متفاوت است، اما اسناد و مدارک بر این نظر هستند که تئاتر «طاموره» پیشرو تئاترهای دینی تئاتر مشهد است. «طاموره» به نویسندگی و کارگردانی شهاب ملت خواه دو بار روی صحنه رفت، اولین بار در سال ۱۳۴۷ با دو اجرا و دومین بار در سال ۱۳۵۸ در تالار هلال احمر. ملت خواه در «طاموره» در تلاش است تا قیام مختار ثقفی را با نهضت اسلامی مردم ایران مقایسه کند. در این اثر که کاری از گروه هنری امور تربیتی اداره کل آموزش و پرورش خراسان بود، روزنامه نگار مطرحی چون سید جلال فیاضی و فیلم سازی چون مهدی فیوضی، در کنار محمد تقی نژاد، بازیگر قدیمی این روزهای تئاتر مشهد، به ایفای نقش پرداختند. تئاتر «طاموره» در مرحله اول اجراهای خود، از اولین های تئاتر دینی و در مرحله دوم اجرای عمومی اش، از اولین تئاترهای انقلابی تئاتر مشهد محسوب می شود. در آن زمان گروه های بسیاری با زمینه فکری انقلاب اسلامی شکل گرفتند. یکی از اولین گروه ها در سال ۱۳۵۸ توسط شهاب ملت خواه به نام گروه تئاتر «نار» تأسیس شد. این گروه نشست های خود را در صحن مسجد گوهرشاد برگزار می کرد و نمایش هایی چون «قتیل»، «قائد» و «طاموره» را با مضامین مذهبی و انقلابی روی صحنه برد. سید جلال فیاضی درباره چگونگی آشنایی اش با این هنرمند توضیح داد: «سال های ۵۸ و ۵۹ که تازه وارد دانشگاه شده بودم یکی از علاقه مندی هایم فعالیت در حوزه تئاتر بود، چون در دوره دانش آموزی هم در این فضا کار می کردم در همین زمان با آقای ملت خواه آشنا شدم. او آن سال ها تئاتر کار می کرد و نویسنده و کارگردان بود.» او خاطرنشان کرد: «من در دو نمایش اثر زنده یاد ملت خواه روی صحنه رفتم. یکی از این نمایش ها «طاموره» نام داشت که درباره زندگی مختار بود. نمایش دیگر هم «قائد» نام داشت که محورش بیشتر بحث های فلسفی و مسائلی مانند هدایت بود که این اثر هم با استقبال روبه رو و آن سال ضبط و از تلویزیون هم پخش شد.»

هنرنامه‌یی استاد بر روی بوم نقاشی

بیش از ۵۰۰ اثر نقاشی در سبک های مختلف از دیگر یادگارهای هنر به جامانده از آثار استاد ملت خواه است. او درباره نقاشی هایش بیان کرده است: «در آثار نقاشی ام با تکنیک گلاسه، نگاهی به طبیعت برتر و بداهه نگاری از طریق طراحی تحلیلی و تجریدی داشته ام. در خلق این آثار، دخالتی در ترکیب بندی رنگ و سایه که خود گویای پرسپکتیوی خاص است، نداشتم تا اتفاقی تصویری و چشم نواز رقم بخورد. آثار نقاشی این هنرمند فقید چند بار در نگارخانه های مختلف مشهد مانند «سمرقند» در سال ۱۳۹۹ و «فردوسی» در سال ۱۴۰۱ به نمایش گذاشته شد.

چند نماز فعالیت های زنده یاد ملت خواه در صحنه و پشت صحنه تئاتر و سینما

افزود: این سال ها اتفاقات مختلف دست به دست هم دادند و متأسفانه تئاتر بارها تعطیل شد یا تماشاگرش کم شد. امیدوارم تئاتر دوباره به حال خوبش برگردد و تماشاگران تئاتر به سالن ها برگردند. تئاتر های کاربلد بیکار نمانند و این گنج مهم دست آدم های کار نابلد نیفتد. او گفت: تئاتر برای هر جامعه ای یک اتفاق مهم است. شاید وجود برخی فناوری های امروز باعث شده انسان ها کمتر تئاتر ببینند یا کمتر کتاب بخوانند، اما این موضوع از اهمیت تئاتر کم نمی کند. تئاتر خیلی مهم است، امیدوارم کسی که لباقش را دارد همیشه روی صحنه باشد و صندلی های سالن های نمایش از تماشاگران مشتاق پر شود.

اخبار هنری مشهد

برگزاری نشست «کتاب سینما» در مشهد

نشست موضوعی «کتاب سینما، با دبیری سید مصطفی خا تمی، دوشنبه ۱۹ تیرماه ساعت ۱۸ در پردیس سینمایی مهر کوهسنگی برگزار می شود. به گزارش شهرآرا، در این نشست که پیرامون ایاداد شخصیتی شهید بهشتی با محوریت کتاب «تشکیلات بهشتی» صحبت خواهد شد، جواد موگویی، پژوهشگر و مستند ساز و محسن ذوالفقاری، نویسنده کتاب، حضور خواهند داشت. در حاشیه این نشست، فیلم سینمایی «مصلحت» در ساعت ۱۶ اکران خواهد شد.

تماشاخانه

«آتراکت» روی صحنه تئاتر مشهد

تئاتر «آتراکت» به کارگردانی مصطفی محمدزاده این روزها (ساعت ۱۸:۳۰) در پردیس مستقل ارجمند روی صحنه می رود. در این نمایش ۴۵ دقیقه ای، میثم بهاران و دانیال اسماعیلیان به عنوان گوینده بازیگر حضور دارند.

«عمو سیبیلو» به تئاتر شهر می رود

نمایش «عمو سیبیلو» به کارگردانی سرحسن زاده از چهارشنبه ۲۱ تیرماه، ساعت ۱۱ در تالار اصلی تئاتر شهر مشهد روی صحنه می رود. این نمایش کودک و نوجوان، بازیگرانی چون علی صدایی، سحر حسن زاده،

نسیم خیری، فهیمه تمیزی، نرگس عظیم پور، غزل ترابی، یلدا مرغزاری، ریحانه زمانی، عسل ولی زاده و امیرعباس زمانیان به ایفای نقش می پردازند.

اجرای «مرد و شلوارش» در پردیس مستقل

تئاتر «مرد و شلوارش» این روزها در دو نوبت زمانی ۱۹ و ۲۱ در تماشاخانه محمد علی لطفی مقدم در پردیس تئاتر مستقل روی صحنه می رود. در این تئاتر کمدی به نویسندگی حسین دیسفانی و کارگردانی امیر سالاران، علیرضا سعیدی و

منصوره داوری نژاد بازی می کنند. منصوره داوری نژاد، رکسانا نظامی، پورا زمانی راد، پدram حسن نیا، حسین شیرافکن و حجت زحمتی صدایپشه این اثر هستند.

چارسوق هنر

خراسان رضوی، میزبان جشنواره فیلم «حوا»

نمایش آثار و برنامه های نخستین جشنواره بین المللی فیلم «حوا» هم زمان با استان تهران، در استان خراسان رضوی و یازده استان دیگر کشور پیگیری می شود. به گزارش مهر، خراسان رضوی، آذربایجان شرقی، اصفهان، فارس، همدان، قم، گلستان، قزوین، کرمانشاه، مازندران، گیلان، تهران و البرز استان هایی هستند که از آثار و مخاطبان نخستین جشنواره بین المللی فیلم «حوا» میزبانی می کنند. این رویداد با نمایش آثاری درخش های ملی و بین الملل و قالب های فیلم بلند سینمایی، فیلم کوتاه داستانی و فیلم مستند در تلاش برای ارتقای جایگاه زنان و تحکیم بنیان خانواده در سینماست. نخستین جشنواره بین المللی فیلم «حوا» به همت بنیاد بین المللی گوهرشاد و به دبیری مهدیه سادات محور تا ۲۳ تیرماه امسال در سطح کشور و از ۲۰ تا ۲۳ در تهران برگزار می شود.

«باز مانده ۲» ساخته می شود

فیلم سینمایی «بازمانده ۲» با حمایت بنیاد سینمایی فارابی ساخته می شود. به گزارش ایرنا، فیلم سینمایی «بازمانده» برای نخستین بار در سال ۱۳۷۳ به تهیه کنندگی منوچهر محمدی و کارگردانی سیف ا... داد ساخته شد. حالا بعد از ۲۹ سال بار دیگر منوچهر محمدی در حال پیش تولید فیلم سینمایی «بازمانده ۲» است. بنا بر شنیده ها فیلم نامه این اثر در مرحله نهایی است و به زودی قرار است عوامل آن از جمله کارگردان و بازیگران مشخص شود.